

PUNAARMEE POLIITILISE PROPAGANDA PEVALITSUS

Sundeksemplar

PUNAARMEELASE POLIITÕPIK

VII

RK POLIITILINE KIRJANDUS 1941

PUNAARMEE POLIITILISE
PROPAGANDA PEAVALITSUS

Keelatud

PUNAARMEELASE
POLIITÕPIK

SEITSMES PEATÜKK

RK POLIITILINE KIRJANDUS TALLINN 1941

Красноармейский политучебник. Глава VII.
(На эстонском языке)

9756

A-12234

Vastutav toimetaja E. Kippel. Korrektor
M. Preast. Tehniline toimetaja A. Vaik.
Ladumisele antud 12. mail 1941. Trükkimisele
antud 24. mail 1941. Paberiformaat 56X79 sm.
Trükipoognas 35,26 tuhat täheruumi. Trüki-
poognaid 2. Arvutuspoognaid 1.56. Trükikoja
tellimise nr. 3387. Tiraaž 3 000 eks. MB-6208.
RK „Poliitiline Kirjandus“, Tal'inn, 1941. a.
„Kommunisti“ trükikoda, Tallinn. Pikk 2.

NSVL — TÖOLISTE JA TALUPOEGADE SOTSIALISTLIK RIIK

I. MARKSISTLIKU-LENINISTLIKU RIIGI- ÕPETUSE PÕHIJONED

1. Mis on riik?

Mitte alati ei ole olnud riiki. Oli aeg, kus inimühiskond sai läbi ilma riigita ja inimestel ei olnud aimugi riigist ja riigivõimust.

Mitu tuhat aastat tagasi, ürgaegse ühiskonnakorra juures, kus olid tarvitusel kõige lihtsamad tööriistad (kivikirves, noolevibu), tegid inimesed ühiselt tööd enestele elatise hankimiseks. Ühistöö põhjenes tootmisvahendite, samuti ka tootmisproduktide ühisel omandusel. Inimesed elasid sugukondade viisi; ei olnud eraomandust, ei olnud klasse ja inimese ekspluateerimist inimese poolt, ei olnud ka riiki.

Ühiskondlik kord oli erakordselt lihtne. Ühiskondliku elu juhtimine oli sugukonna või suguharu kõige kogenumate, kõige vanemate liikmete käes, kes omasid üldist autoriteeti. See ei tähenda, et tookord hoopiski ei olnud sundust. Sugukonna otsusega rahulolematu pidi kas temast välja astuma või alistuma. Sundust teostas ühiskond ise. Seejuures ei olnud tarvis erilist aparati vägivalla tarvitamiseks ja ühiskonna ühe osa allutamiseks teisele.

Aja jooksul, töoviljakuse tõusu ja tootmisvahendite täiendamise põhjal, tekkis tööjaotus. Ilmus eraomandus tööriistadele ja maale. Tekkis võrdsusetus. Ühiskonna sugukondlik korraldus purunes ikka enam ja andis maad orjapidamis-korrale.

Jagunemine orjapidajaiks, kes omasid tootmisvahendeid, ja orjadeks, kes olid sunnitud orjapidajate heaks töötama, oli ühiskonna esimeseks suuremaks klassidesse jagunemiseks.

Orjade alistumuses hoidmiseks orjapidajad vajasid alalist rõhumisaparaati spetsiaalsete relvastatud inimsalkade, orjade järelevaatajate näol, erilist võimuaparaati — riiki. Järelikult tootmisvahendite eraomanduse ilmumisel tekkisid klassid ja koos nendega ka riik. Säärane oli vana-maailma riikide — Kreeka, Rooma ja Egiptuse tekkimine. Need olid orjapidajate riigid, kus valitsesid orjapidajad ja rõhuti orje.

Julm klassivõitlus orjade ja orjapidajate vahel kutsus esile orjade revolutsiooni ja viis orjapidamiskorra ja temale vastava orjapidamisriigi hävingusse. Orjapidamisühiskond vahetus feodaal-, teorjusliku korraga.

Feodaal-ühiskonnas olid juba uued klassijaotused: feodaalid (mõisnikud) ja teorjad (talupojad). Teorjuslik talupoegkond, kes moodustas elanikkonna määratu suure enamuse, oli täielikus sõltuvuses mõisnike tühisest vähemusest, kes valdasid maad. Kogu õiguste täiust kasutasid ainult mõisnikud, talupojad aga olid õigusteta.

Teorja-talupoja olukord erines faktiliselt väga vähe orjade seisukorrast. Siiski — teoori-talupoeg ei olnud seaduse järgi mõisniku otseseks omandiks. Feodaalid, kes omasid tootmisvahendeid, ekspluateerisid teorje-talupoegi, sundisid neid endi kasuks töötama. Feodaalne riik — see on feodaalide käes olev tööriist teorjade-talupoegade rõhumiseks.

Feodaalkorra sügavustes arenes kauplemine, sugenes tööstus, tekkisid uued klassid — kodanlus ja proletariaat. Feodalism takistas tööstuse ja kaubanduse arengut. Kodanlus taotles oma võimu maksmapanekut riigis. Kasutades teorjade vihkamist feodaalide vastu, viis kodanlus rahvamassidele tuginedes neid vabaduseloosungite all feodalismi ründamisele. Nii toimusid kodanlikud revolutsioonid, mis viisid kodanluse võimule.

Majanduslikult valitsev klass, haaranud riigivõimu, saab ka poliitiliselt valitsevaks klassiks. Võitnud rahvamasside abiga, kodanlus lõi oma riigi — oma klassihuvide kaitsevahendi. Kodanlus pettis rängalt rahvamasse. Tema poolt

deklareeritud „vabadus“ oli vabaduseks ainult kodanlusele, vabaduseks neile, kes valdavad eraomandust ja tootmisvahendeid.

Kapitalistliku korra aluseks osutub tootmisvahendite eraomandus. Kapitalistidel ei ole omandiõigust töölistele, sest töölised on vabad isiklikust sõltuvusest. Kuid töölised, kel puuduvad tootmisvahendid, on sunnitud oma tööjõudu müüma kapitalistile.

„... Raske on kujutleda, — ütleb seltsimees Stalin, — missugune võib olla „isiklik vabadus“ töötul, kes kõnnib näljasena ja ei leia oma töö kasutamist. Tõeline vabadus on ainult säääl, kus on hävitatud ekspluateerimine, kus ei ole ühtede inimeste rühmist teiste poolt, kus ei ole töötaolu ja kerjamist, kus inimene ei värise seepärast, et võib kaotada homme töö, peavarju, leiva. Ainult niisuguses ühiskonnas on võimalik tõeline, aga mitte paberlik, isiklik ja iga-sugune teine vabadus.“

Kodanlus esitab oma riiki kui „väljaspool klasse“ seisvat, mis kaitsvat kogu ühiskonna huve. Tõeliselt aga riik jäi endiselt vägivallavahendiks, masinaks, mille abil ekspluataatorid-kapitalistid hoiavad alistumuses töötajaid — ühiskonna ekspluateeritavat suurt enamust.

„Riik, — ütles Lenin, — see on masin ühe klassi valitsemise toetamiseks teise üle.“

Niisuguseks osutub iga ekspluataatorlik riik. Niisugune oli orjapidamisriik — vahend orjapidajate käes orjade rühmiseks ja ohjeldamiseks; niisugune oli feodaalriik — vahend mõisnike käes teoorjade-talupoegade taltsutamiseks. Niisuguseks osutub ka nüüdisaegne kodanlik riik — vahend tööliste ja töötavate masside rühmiseks ja ekspluateerimiseks.

2. Kodanlik riik — kodanluse diktatuur

Kõigile ekspluataatorlikele riikidele on omased kaks põhi-funktsiooni. Esimene — sisemine, peamine funktsioon on — hoida ekspluateeritavat enamust ohjes. Teine funktsioon — väline, mitte peamine, on — laiendada oma valitseva klassi territooriumi teiste riikide territooriumide arvel või kaitsta

oma riigi territooriumi kallaletungide vastu teiste riikide poolt.

Kodanliku riigi peamisteks vahenditeks osutuvad alaline armee, politsei ja ametnikkond.

Kodanliku riigi armee — see on valitseva klassi relvastatud tugi, oma riigi kaitse ja territooriumi laiendamise vahend, vahend töötajate rõhumiseks omal maal. Formeerides armeed töötajaist allutavad ekspluataatorid tema enesetele oma ohvitserkonna abil, kelle kooseis värvatakse valitsevate klasside hulgast, kasarmudrilli ja soldatite vastava ideoloogilise ümberkujundamise abil.

Politsei ja tema koostusosa žandarmeeria (poliitiline politsei) on kodanlikes riikides erilisteks valitsemisorganiteks valitsevate klasside huvide kaitsmiseks riigis ja arvete õiendamiseks töötajatega.

Kodanliku riigi ametnike määratu suur aparaat on olemas maksude väljapressimiseks ja kodanlike seaduste elluviimiseks. Alates pealinnast ja lõpetades kauge külakesega hargnevad kodanlikes riikides need määratu suure ametnikemasina niidid. Ametnikeklass on tihedalt seotud valitsevate klassidega ja teostab nende tahet ja soove. Ametnike aparaat ise on ekspluataatorite rikastumise lisaallikaks, sest valitsev klass asetab juhtivaile kohtadele riigis oma esindajad, kes kasutavad kõiki võimalusi endi rikastamiseks töötavate masside arvel.

Oma valitsemise säilitamiseks ekspluateerivad klassid annavad oma riigiaparaadi kaudu seadusi, mis kindlustavad ekspluataatoreile meelepärast korda.

Teiselt poolt masside vaimseks orjastamiseks kodanlus kasutab kirikut, kooli, ajakirjandust, teadust, kunsti, kodanlikke ja väikekodanlikke parteisid.

Olles majanduslikult valitseva klassi organiks on ekspluataatorlik riik — sõltumata sellest, kas ta osutub monarhiaks või vabariigiks — vahend, masin ekspluateerijate käes ekspluateeritavate rõhumiseks, ekspluateerijate valitsemise säilitamiseks.

Riik täidab seda oma osa sõltumata poliitilise korralduse vormidest.

Missuguste vormidega kodanlik riik end ka kattis, see riik oli masin kapitalistide käes ekspluateeritavate klasside rõhumiseks.

„Kodanlike riikide vormid on erakordselt mitmekesised, kuid nende olemus on sama: kõik need riigid osutuvad... lõppude lõpuks tingimata kodanluse diktatuuriks“ (Lenin).

Vihastes võitlustes kodanlusega võitsid töölised õiguse luua oma klassiorganisatsioon: poliitilisi parteisid, ametiühinguid, kooperatiive. Proletariaadi demokraatlikud võidud lubasid laiendada masside poliitilist kasvatust. Töölisklass võis kiiremini organiseerida oma jõude ja valmistada oma ajaloolise ülesande teostamisele — kapitalistide valitsemise kukutamisele.

Kodanlik demokraatia oli ajalooliseks sammuks edasi, võrreldes töötajate täieliku poliitilise õigusetusega feodaalkorra juures. Kuid ta ei viinud, ei või ja ei saa viia töötajaid vabanemisele ekspluatatsioonist, rõhumisest ja vaesusest.

Kodanlus, võites endale poliitilise võimu, kasutab oma huvide eest võitlemiseks ja oma valitsemisvõimu kaitsmiseks kaht valitsemissüsteemi, kaht töötajate rõhumise meetodit. See on esiteks vägivalla meetod, äraütlemine kõigist järeleandmistest töölisklassile, reformide lepitamatu eitamine. Teine meetod on — „liberalismi“, reformide, järeleandmistete meetod, sihiga töölisklassi lõhestada, „demokraatia“ meetod. Need kaks meetodit vahelduvad ja põimuvad mitmesuguseis kombinatsioonides.

Lenin avastas äärmise selgusega kodanluse demokraatia kui kodanliku diktatuuri tõelise olemuse.

„Võtke, — kirjutas ta, — nüüdisaegsete riikide põhiseadused, võtke valitsemist neis, võtke koosolekute- või ajakirjan- dusevabadust, võtke „kodanike üheõiguslust seaduse ees“, — ja te näete igal sammul igale ausale ja teadlikule töölisele tuttavat kodanliku demokraatia silmakirjalisust. Ei ole ühtki, kas või kõige demokraatlikumat riiki, kus konstitutsioonides ei leiduks väljapääsuteid ja piiravaid tingimusi, mis kindlustavad kodanlusele võimaluse viia vägesid tööliste vastu, panna maksma sõjaseisukorda jne. „korrarikumise puhul“ —

tegelikult juhtumeil, kui ekspluateeritav klass „rikub“ oma orjalikku seisukorda ja teeb katsed käituda mitteorjalikult.“

Mitmesuguste kodanlik-demokraatlike maade konstitutsioonides leidub formaalne printsiip üldise, ühetaolise ja otse valimisõiguse kohta salajase hääletamise juures. Kuid üheski kapitalistlikus maas ei ole tõeliselt üldist ja ühetaolist valimisõigust.

Kodanlikus parlamendis on töötajate esindajaid tühine arv. Kodanlus, kasutades ajakirjandust, äraostmist ja terrorit, kindlustab enesele parlamendi meelepärase koosseisu. Sinna viiakse saadikud, kes on seotud kapitalistlike ettevõtete — pankadega.

Parlamendid on kodanlikes maades kuulekaks vahendiks kapitalistide käes. Nad võtavad vastu ainult sääraseid seadusi, mis on kasulikud ekspluateerijaile.

Töötajad ei saa kasutada ka kodanlikes konstitutsioonides deklareeritud „sõna-, ajakirjanduse- ja koosolekuvabadust“. Kõik ruumid, trükikojad ja paber on kapitalistide omanduseks.

Kuid kapitalistid püüavad vabaneda ka nigelast kodanlikust demokraatiast, kui revolutsioonilise liikumise kasv ähvardab kapitalistliku korra aluseid. Kodanlus heidab siis kõrvale „demokraatlikud“ katted, ütleb lahti parlamentarismit. Ta otsib pääsu verises arveteõendamises tööliste ja talupoegade ja läheb üle finantskapitali avaliku terroristliku diktatuuri meetoditele.

Töötajate laiadele massidele saab ikka enam arusaadavaks vajadus hävitada kodanlik riik vägivaldselt, revolutsiooniliselt ja asendada see uut tüüpi riigiga — proletariaadi diktatuuriga.

3. Proletariaadi suhtumine kodanlikku riiki

Õppides tundma kapitalistlikku korda, tema tekkimist ja arengut tõendasid Marx ja Engels teaduslikult, et kapitalistliku ühiskonna sügavikus tekivad materiaalsed tingimused üleminekuks kapitalismilt kommunismile. Nad näitasid, et tööliste klassivõitlus ekspluataatorite vastu viib paratamatult proletariaadi diktatuurile.

Proletariaadi diktatuur on üleminekuperioodiks klassideta ühiskonnale, riigita ühiskonnale, kommunistlikule ühiskonnale.

„...Kapitalistliku ja kommunistliku ühiskonna vahel asetseb revolutsioonilise muutumise periood esimesest teise. Sellele perioodile vastab ka poliitiline üleminekuperiood ja selle perioodi riik ei või olla millekski muuks kui ainult proletariaadi revolutsiooniliseks diktatuuriks...“ (Marx).

Ainus tee proletariaadi diktatuurile läheb läbi proletaarse revolutsiooni, mis viib kapitalistliku ühiskonna vahetamisele sotsialistliku ühiskonnaga.

Õpetus proletariaadi diktatuurist — see on peamine marksismis.

Kõik kodanlikud revolutsioonid piirdusid riigiaparaadi ümberkorraldamise alal sellega, et viisid selle vastavusse kodanluse huvidega.

Üks ekspluateerijate klass — kodanlus, kiskudes võimu teise ekspluateerijate klassi — teorjapidajate-mõisnike käest, ei tunnud tarvidust lammutada haaratud riigiaparaati.

Proletaarne revolutsioon, võttes sihiks hävitada ekspluateerimine ja rõhumine, peab purustama, murdma kodanliku riigimasina ja looma uut tüüpi riigi — proletariaadi diktatuuri.

Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon kinnitas täielikult Marxi-Engelsi õpetuse õigsust vajadusest vägivaldsel teel murda kodanlik riigimasin ja luua ekspluateeritavate huvides uut tüüpi riik.

Sms Stalin, iseloomustades vana riigimasina lammutamisprotsessi, ütles:

„Meie teadsime teoreetiliselt, et proletariaat ei või lihtsalt võtta vana riigimasinat ja lasta seda käiku. See meie teoreetiline omand, antud Marxi poolt, leidis täielikult kinnitust faktide läbi, kui meie kohtasime ametnike, teenijate ja proletariaadi ülemkihtide poolt teostatava sabotaažijärguga, järguga, mis oli täis riigivõimu desorganiseerimist.

Kodanliku riigi esimene ja kõige tähtsam aparaat, vana armee ja tema generaliteet anti lammutamisele. See läks

kalliks maksma. Selle lammutamise tulemusena meil tuli ajuti olla ilma igasuguse armeeta ja alla kirjutada Bresti rahule. Kuid teist väljapääsu ei olnud, ajalugu ei annud meile ühtegi teist teed proletariaadi vabastamiseks.

Edasi purustati, anti lammutamisele teine kodanluse käes niisama tähtis aparaat — ametnikkonna aparaat.

Maa majandusliku valitsemise alal kõige iseloomulikum — see on kodanluse käest kodanluse majanduselu põhinarvi — pankade — äravõtmine. Pangad võeti kodanluse käest ja viimane jäeti nii-ütelda ilma hingeta. Edasiselt läheb töö vanade majanduseluaparaatide lammutamisel ja kodanluse eksproprieerimisel — temalt vabrikute ja tehaste äravõtmine ja nende andmine tööliklassi kätte. Lõpuks — vanade toitlustamisaparaatide lammutamine ja katse luua uusi, mis võiksid koguda leiba ja jaotada seda elanikkonna keskel. Kõige lõpuks — Asutava Kogu likvideerimine.“

Ekspluateerijate riik oli hävitatud. Võites võimu löi proletariaat uue riigi — proletariaadi diktatuuri.

4. Lenin ja Stalin proletariaadi diktatuurist

Marx ja Engels andsid proletariaadi diktatuuri küsimuses üldised juhtlauseid. Lenin ja Stalin kaitsesid seda Marxi ja Engelsi õpetust võitluses iga liiki oportunistidega, arendasid seda edasi, tõid sellesse rea uusi tähtsaid teese. Lenin näitas, et nõukogude vabariik on proletariaadi diktatuuri kõige parem poliitiline vorm. Ta piiritles proletariaadi diktatuuri kui proletariaadi liitu mitteproletaarsete töötavate massidega, proletariaadi juhtiva osa juures selles liidus. Proletariaadi diktatuur osutub demokraatia kõrgemaks tüübiks, mis väljendab töötajate huve.

Nõukogude võim — uus riikliku organisatsiooni vorm — on uueks riigitüübiks, mis on kohandatud mitte töötavate masside ekspluateerimise ja rõhumise ülesanneteks, vaid nende igasugusest ekspluateerimisest täieliku vabastamise ülesanneteks, proletariaadi diktatuuri ülesanneteks.

Nõukogude võimu iseloomulised jooned seisnevad selles, et ta osutub:

1. Kõige massilisemaks ja kõige demokraatlikumaks riiklikuks organisatsiooniks.

2. Ta osutub kõige internatsionalistlikumaks riiklikuks organisatsiooniks.

3. Oma struktuuri poolest ta kergendab töötajate juhtimist proletariaadi poolt.

4. Ühendades seadusandliku ja täidesaatva võimu ta seob vahetult töötavad massid riigiaparaadiga, õpetab neid riiki valitsema.

5. Ainult tema on suuteline muutma armee rahva rõhumise vahendist tema vabastamise vahendiks.

6. Ainult tema on tõeliselt võimeline purustama vana, kodanliku ametnike- ja kohtuaparaadi.

7. Ainult tema on suuteline ette valmistama igasuguse riikluse suretamist.

„Nõukogude vabariik osutub seega selleks otsitud ja viimaks leitud poliitiliseks vormiks, mille raamides peab teostuma proletariaadi majanduslik vabanemine, sotsialismi täielik võit“ (Stalin).

Proletariaadi kõrgemaks põhimõtteks on — proletariaadi ja talupoegkonna liidu säilitamine ja kõvendamine.

Lenin ja Stalin õpetavad, et proletariaadi diktatuur, see on — seadusega piiramatu ja vägivallale tuginev proletariaadi valitsemine kodanluse üle, mis evib töötajate ja eksploateeritavate masside poolehoidu.

Analüüsides proletariaadi diktatuuri põhiolemust seltsimees Stalin piiritles, et see kujutab enesest kolme külje lahutamatu ühtsust:

„1. Proletariaadi võimu kasutamine eksploateerijate mahasurumiseks, riigi kaitsmiseks, sidemete kõvendamiseks teiste maade proletaarlastega, revolutsiooni arendamiseks ja võiduks kõigis maades.

2. Proletariaadi võimu kasutamine töötajate ja eksploateeritavate masside lõplikuks lahtikiskumiseks kodanlusest, proletariaadi liidu tugevdamiseks nende massidega, nende masside kaasatõmbamiseks sotsialistlikku ehitustöösse, nende masside riiklikuks juhtimiseks proletariaadi poolt.

3. Proletariaadi võimu kasutamine sotsialismi organiseerimiseks, klasside hävitamiseks, üleminekuks klassideta ühiskonda, riigita ühiskonda.“

Proletariaat teostab oma diktatuuri rea massiliste proletarsete organisatsioonide abil (partei, nõukogud, ametiühingud, kooperatiivid, noorsoo liit), mille kogum moodustab proletariaadi diktatuuri süsteemi.

Need organisatsioonid on proletariaadile tarvilikud tema võimu kindlustamiseks, võitluseks sotsialismi eest. Proletariaadi tugev ja kestav diktatuur ei ole võimalik ilma süsteemilise abita proletariaadile töötajate massorganisatsioonide poolt.

Proletariaadi partei on — proletariaadi diktatuuri suunav ja põhiliselt juhtiv jõud.

Ametiühingud on — töölisklassi massorganisatsioon, kommunismi kool. Need seovad parteid töölisklassiga, enne kõike tootvat liini pidi, tõstavad esile oma paremaid esindajaid riigivalitsemise kõigisse organeisse.

Nõukogud on — linna ja maa töötajate massorganisatsioon, proletariaadi diktatuuri otsene väljendus. Nõukogud seovad parteid töötajatega, esmajoones riiklikku liini pidi. Nõukogude kaudu lähevad kõik tema ettevõtted. Nende kaudu teostub töötajate riiklik juhtimine proletariaadi poolt.

Iga liiki kooperatsioon on — massorganisatsioon, peamiselt talupoegkonna oma, mis seob parteid talupoegade massidega, kõigepealt majanduslikku liini pidi, mis hõlbustab partei sidet töötavate massidega, talupoegkonna kaasatõmbamist sotsialistlikku ehitustöösse.

Kommunistlik noorsooliit annab noori reserve kõigile proletariaadi massorganisatsioonidele, aitab kommunistlikul parteil kasvatada noort sugupõlve kommunismi vaimus.

Kommunistlik partei on — proletariaadi avangardiks. Ta valib töötajate massorganisatsioonidest paremiku, koondab ja suunab selle tööks ühise eesmärgi jaoks. Ainult proletariaadi partei, kommunistlik partei on suuteline täitma organiseerija ja juhtija osa proletariaadi diktatuuri süsteemis.

II. STALINLIK ÕPETUS SOTSIALISTLIKUST RIIGIST KAPITALISTLIKUS ÜMBRITSUSES

1. Esimene faas sotsialistliku riigi arengus

Seltsimees Stalin lõi tervikliku ja viimistletud õpetuse sotsialistlikust riigist. Ta üldistas nõukogude riigi ehitustöö kogemuse, andis tema arenguetappide, tema funktsioonide muutuste laialdase analüüsi seoses olukorra muutusega ja tõendas riigi säilitamise vajadust kommunismi juures, kui kestab kapitalistlik ümbritsus.

Nõukogude sotsialistlik riik oli, on ja jääb töölisklassi diktatuuriks. Kuid tema funktsioonid ja vormid ei jää muutu-
matuks.

Oktoobrirevolutsioonist alates sotsialistlik riik on läbi teinud oma arengus kaks peafaasi:

„Esimene faas — see on periood Oktoobrirevolutsioonist kuni ekspluataatorlike klasside likvideerimiseni, — ütleb seltsimees Stalin. — Selle perioodi põhiline ülesanne seisnes kukutatud klasside vastupanu mahasurumises, maa kaitse korraldamises interventide kallaletungi vastu, tööstuse ja põllumajanduse ülesehitamises, tingimuste ettevalmistamises kapitalistlike elementide likvideerimiseks.“

Nõukogude riik teostas sel perioodil kaks põhilist funktsiooni:

- esimene funktsioon — kukutatud klasside mahasurumine riigis;
- teine funktsioon — maa kaitse kallaletungi vastu väljastpoolt.

Olukorda riigis sel perioodil iseloomustas vihane klassivõitlus sündivate ja alatasa kasvavate sotsialismijõudude ja kukutatud kuid veel hävitamata kapitalismijõudude vahel.

Ekspluateerijad vastasid Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni võidule meeletu vastupanuga. Kukutatud klasside vastupanu kasvas seda enam, mida tugevamaks muutusid proletariaadi diktatuuri positsioonid. Maailma kodanluse majanduslik, poliitiline ja sõjaline võimsus suundus kuku-

tatud ekspluateerijate toetamiseks meie maal. Ka kukutatud ekspluateerijate klassid ise omasid tunduvald jõude. Esialgselt nad olid säilitanud materiaalseid väärtusi, omaid kogemusi võitluseks tööliste ja talupoegade vastu ja poliitiliseks ja sõjaväeliseks organiseerimiseks. Nad olid seotud kodanliku intelligentsiga, kes töötas proletaarse riigi mitmekesiseis organeis.

Kukatatud klasside ja nende agentide vastupanuvormid olid mitmesugused: avalikud relvastatud väljaastumised, sabotaaž, spionaaž, kahjurlikkus ja terror bolševike partei juhtide ja Nõukogude Valitsuse vastu. Nende eesmärk oli sama: algul õõnestada ja nõrgestada, siis aga purustada sotsialistlik riik ja maksma panna mõisnike ja kapitalistide võim.

Riigis osutus otsustavaks põhiliseks küsimuseks „kes—keda“. Kas proletariaat võidab lõplikult „oma“ kodanluse, või kukutatud kuid veel mitte hävitatud ekspluateerijate klassid suudavad maksma panna oma valitsemisvõimu.

Ilma ekspluataatorlike klasside purustamiseta, ilma kapitalismi uuesti maksmapaneku katsete halastamatu mahasurumise, ilma kõige rohkearvulisema ekspluataatorliku klassi — kulakluse — likvideerimiseta ei olnud võimalik sotsialistliku ühiskonna ehitamine. Just seepärast oli sotsialistliku riigi põhiliseks funktsiooniks tema arengu esimeses faasis kukutatud ekspluataatorlike klasside sõjaväeline mahasurumine siseriigis.

Nõukogude riigi teiseks põhiliseks funktsiooniks tema arengu esimesel faasil oli maa kaitsmine kallaletungi vastu väljastpoolt. Kodusõja aastad NSV Liidus olid relvastatud võitluse aastaiks interventidega. Nõukogude riik lõi oma relvastatud jõud — Punaarmee ja Mere-Sõjalaevastiku ja mobiliseeris kogu rahva välismaiste interventidega võitlemiseks ja nende purustamiseks. Järgnevalt ülesanne seisnes selles, et organiseerida võitmatut riigi kaitset, kaitsta teda korduvate kallaletungikatsete eest imperialistlike riikide poolt.

Sotsialistlikul riigil oli arengu esimeses faasis ka kolmas funktsioon. See väljendus riiklike organite organisatsioonilis-

majanduslikus ja kultuurilis-kasvatustlikus töös ja tema sihiks oli sotsialistliku majanduse arendamine ja inimeste ümberkasvatamine sotsialismi vaimus.

Riiklike organite organisatsioonilis-majanduslik ja kultuurilis-kasvatustlik tegevus andis viljakaid tulemusi. On küllaldane meelde tuletada nõukogude võimu selliseid toiminguid kui GOELRO plaani * läbitöötamine, tööstuse jaluleseadmine, esimese stalinliku viisaastaku kava koostamine ja teostamine, abinõud võitluseks kirjaoskamatuslega ja vähese kirjaoskusega, kommunistliku töödistsipliini kasvatamine jne. Kuid sotsialistliku riigi esimese faasi arengu tingimustes see kolmas funktsioon ei võinud hargneda ja ei hargnenud kogu oma täiuses ja jõus.

2. Teine faas sotsialistliku riigi arengus

„Teine faas, — ütleb sms Stalin, — see on periood linna ja maa kapitalistlike elementide likvideerimisest kuni majanduse sotsialistliku süsteemi täieliku võiduni ja uue Konstitutsiooni vastuvõtmiseni.“

Sotsialistliku riigi peamine ülesanne sel perioodil oli — sotsialistliku majanduse organiseerimine kogu maal ja kapitalistlike elementide viimsete jäänete likvideerimine, kultuurirevolutsiooni organiseerimine ja täiesti nüüdisaegse armee organiseerimine riigi kaitseks.

Vastavalt uuele olukorrale ja uutele ülesannetele muutusid ka sotsialistliku riigi funktsioonid.

Varemalt, sotsialistliku riigi esimese faasi arengul, oli põhiliseks funktsiooniks ekspluataatorite vastupanu mahasurumine siseriigis. Kuid sotsialismi võidu järel ekspluataatorlikud klassid olid likvideeritud, ei olnud enam kedagi mahasuruda. Seepärast see riigi funktsioon jäi kõrvale, suri välja. See-eest tekkis uus funktsioon.

„Mahasurumise funktsiooni asemel, — ütleb sms Stalin, — tekkis riigil funktsioon sotsialistliku omandi kaitseks varaste ja rahva vara raiskajate vastu.“

* GOELRO — Venemaa Riiklik Elektrifitseerimise Komisjon, loodud Lenini algatusel 1920. aastal.

Sotsialistlik omandus tootmisvahenditele — see on Nõukogude Liidu majanduslik alus. Ta on püha ja puutumatu. Inimesi, kes tungivad kallale ühiskondlikule omandile, tuleb vaadata kui rahvavaenlasi. Sotsialistliku riigi teise faasi arengus säilis täielikult maa sõjalise kaitse funktsioon kallale tungi vastu väljastpoolt, sest et kestab vaenuline kapitalistlik ümbritsus. Säilisid Punaarmee, Mere-Sõjalaevastik, karistusorganid ja luure.

Et edukalt teostada maa sõjalise kaitse funktsiooni kallale tungi vastu väljastpoolt, on nüüdisaegseis tingimustes tarvilik alaline armee, kes on relvastatud nüüdisaegse sõjatehnika ja kes omab sõjalises suhtes hästi ettevalmistatud kaadreid.

Maa sõjalise kaitse funktsioonide edukas teostamine kallale tungi vastu väljastpoolt nõuab karistusorganite ja nõukogude luure kõigekülgset tugevdamist. Luure funktsioonid — püüda ja halastamatult karistada spioone, diversante, mõrvareid, kes on saadetud sotsialistlikku riiki kapitalistliku ümbritsuse poolt, — säilivad terviklikult ja täielikult.

ÜK(b)P XVIII kongressil seltsimees Stalin kriipsutas alla kodanliku luure organite jõu ja tähenduse alahindamise hädaohtu, „kes katsuvad kasutada inimeste nõrkusi, nende aahnust, nende iseloomutust selleks, et mässida neid oma spiooni-võrkudesse ja ümbritseda nendega nõukogude riigiorganeid.“

Kolmas funktsioon — riiklike organite majanduslik-organisatoorne ja kultuurilis-majanduslik töö — sai teises faasis täieliku arengu.

„Nüüd meie riigi põhiline ülesanne meie maal seisneb majanduslik-organisatoorses ja kultuurilis-kasvatuslikus töös. Mis puutub meie armeesse, karistusorganeisse ja luuresse, siis need on pööratud oma teravikuga mitte enam sisemaa poole, vaid väljaspoole, väliste vaenlaste vastu“ (Stalin).

Riiklike organite majanduslik-organisatoorne ja kultuurilis-kasvatuslik töö on kommunistliku ühiskonna ehitamise kõige tähtsam hoob. See funktsioon on omane ainult sotsialistlikule riigile.

Kodanlik riik, „see on — maa kaitse organiseerimise, „korra“ valve organiseerimise instituut, maksude korjamise aparaat. Majandus aga tema enda mõttes puudutab vähe kapitalistlikku riiki, see ei ole tema käes. Vastuoksa, riik on kapitalistliku majanduse käes“ (Stalin).

Sotsialistlik riik organiseerib majandust, juhib teda, suunab tema arengut, loob uue ökonoomia.

Esimestel aegadel sotsialistliku riigi juhtiv, korraldav osa ja plaaniline mõjustamine leidsid aset peamiselt riiklikus sotsialistlikus tööstuses. Seni, kuni külas oli ülekaalus üksikmajapidamine, piirdus partei oma segamistes põllumajanduse arengusse üksikute abistamisaktide, nõuannete ja hoiatustega. Kolhoosliku korra võidust ja kulakluse kui klassi likvideerimisest alates muutus sotsialistliku riigi juhtiv osa ja plaaniline mõju avaldamine põllumajandusele alaliseks, süstemaatiliseks.

Ekspluataatorlike klasside hävitamine, kapitalistlike elementide likvideerimine, sotsialismi võit rahvamajanduse kõigis harudes viisid riigiorganite majanduslik-organisatoorse ja kultuurilis-kasvatuseliku töö funktsiooni täielikule arengule.

Praegu peab sotsialistlik riik organiseerima majandust sääraselt, et lähema 10—15 aasta jooksul majanduslikult järele ja ette jõuda Euroopa kõige enam arenenud kapitalistlikest maadest ja Ameerika Ühendriikidest.

Selleks on tarvilik kindlustada maa töötavate jõudude kõrge areng, tööviljakuse kõrge tõus, mis loob produktide piiramatu külluse. See lubab üle minna jaotuselt töö järgi jaotusele tarviduse järgi.

Tööviljakuse igakülgseks kõrgendamiseks on vajalik NSV Liidu töötavate masside poliitilise ja kultuurilis-tehnilise taase edasine tõus. See omakorda nõuab töötajate kommunistlikku kasvatamist, sotsialistliku töödistsipliini loomist.

Sotsialistlik töödistsipliin osutub uute suhete väljenduseks inimeste vahel, kes töötavad eneste, oma sotsialistliku ühiskonna jaoks. See põhjeneb riiklike huvide kõrgel austamisel. Sotsialistlik riik saavutas just seepärast ülemaailmalis-ajaloolisi võite, et ta visalt ja püsivalt viis ellu uut distsipliini, sotsialistlikku suhtumist töösse.

Riik peab kohaldama sotsialismi ajastul, kõrvuti kasvatustlike abinõudega, ka sundabinõusid varaste, huligaanide, kraapijate, logardite ja lendajate* vastu, kes desorganiseerivad sotsialistlikku tööd.

Sotsialistliku riigi igapäevaseks ülesandeks on pidada võitlust kapitalismi jäänetega inimeste teadvuses, võitlust riigivastaste tendentsidega, väikekoodanlike joonte ja harjumustega. Riik peab sulgema kõik võimalused nende jaoks, kes saagiahnelt suhtuvad sotsialistlikku tootmisse, kes ei taha ausalt tööd teha. Nõukogude riigi ülesanne seisneb selles, et kindlustada kapitalistliku ümbritsuse tingimustes järkjärgulist üleminekut sotsialismilt kommunismile.

3. Kas säilib riik kommunismi juures?

Esitises ÜK(b)P XVIII kongressil sms Stalin tähendas, et hiljuti arvasid veel paljud, et kommunism — see on riigita kord, mille juures riiki ei ole vaja ja et see järkjärgult välja sureb. Seejuures ei arvestatud konkreetset ajaloolist olukorda, ei arvestatud Lenini hoiatust selle kohta, et „meie oleme ümbritsetud inimestest, klassidest, valitsustest, kes avalikult väljendavad meile kõige suuremat vihkamist. Peab meeles pidama, et igast kallaletungist oleme alati juuksekarva võrra eemal.“

Konkreetses ajaloolises olukorras mittemõistmine viis väliste vaenuliste jõudude alahindamisele, kapitalistlike riikide võitluse alahindamisele sotsialistliku riigi vastu, sotsialistliku riigi osa ja tähenduse alahindamisele.

Sms Stalin õpetab, et niikaua, kuni sotsialismimaa on kapitalistlikus ümbritsuses, ta peab omama tugevat riiki nüüdisaegse armeega, hästi organiseeritud riiki karistusorganitega ja tugeva luurega, et kaitsta sotsialismi võite kallaletungi vastu väljastpoolt. Punaarmee ja Mere-Sõjalaevastik säilitatakse ka kommunismi juures, kui kestab kapitalistlik ümbritsus.

* Kraapijad — need, kes tahavad ilma töötä saada tasu; lendajad — ühest tööpaigast teise ülejoosjad.

Kapitalistliku ümbritsuse tingimustes toovad igasugused kõnelused sotsialistliku riigi kadumisest, tema võimsuse nõrgenemisest kasu ainult meie vaenlasile.

„Kas säilib meil riik ka kommunismiperioodil?

Jah, säilib, kui ei likvideerita kapitalistlik ümbritsus, kui ei hävitata sõjaliste kallaletungide hädaoht väljastpoolt, kusjuures on arusaadav, et meie riigi vormid muudetakse uuesti, vastavalt sisemise ja välimise olukorra muutumisele.

Ei, ei säili ja kaob, kui kapitalistlik ümbritsus likvideeritakse, kui see vahetatakse sotsialistliku ümbritsusega“ (Stalin).

Stalinlik teooria sotsialistlikust riigist kapitalistlikus ümbritsuses seab määratu suured ülesanded Punaarmeele ja Mere-Sõjalaevastikule. Me peame meeles pidama kapitalistlikku ümbritsust ja väsimatult tugevdama meie lahingulist ja poliitilist võimsust, alati ja kõikjal olema täielikus lahinguvõimuses.

III. STALINLIK KONSTITUTSIOON

1. NSV Liidu ühiskondlik korraldus

NSVL-u esimeses, 1924. a. vastuvõetud Konstitutsioonis kajastus meie maa olukord, missugune ta oli, kui temas veel olelesid kapitalistlikud elemendid.

Teistmoodi näeb sotsialistlik riik välja nüüd. Maal on toimunud põhjalikud muudatused. Sotsialism on täielikult võitnud tööstuses, põllumajanduses ja ka kaubanduses.

Sotsialistlik ühiskond koosneb ainult töötajaist: tööliklassist, talupoegade klassist ja intelligentsist.

Sedamööda, kuidas lõpule viiakse sotsialistliku ühiskonna ehitamine ja kuidas järk-järgult üle minnakse kommunismile, kaovad ikka enam ja enam piirid tööliklassi ja talupoegkonna vahel, nende klasside ja intelligentsi vahel.

Meie maal on juurtest läbi lõigatud endine vastuolu maa ja linna vahel. Vahe tööliklassi ja talupoegkonna vahel

põhjened nüüd ainult sellele, et need kaks klassi on seotud sotsialistliku omanduse mitmesuguste vormidega.

Sotsialismi võit ja nõukogude ühiskonna klassikoosseisu muutumine sel alusel valmistasid ette tingimused hargnenud, kuni lõpuni järjekindla sotsialistliku demokratismi teostamiseks meie maal.

NSV Liidu Nõukogude VII kongress 1935. aastal otsustas tuua NSVL-u Konstitutsiooni muudatusi, mis oleksid suunatud valimissüsteemi edasiseks demokratiseerimiseks selles mõttes, et mitte täiesti ühetaolised valimised asendataks ühetaolistega, mitmejärgulised — otsestega, avalikud — kinnistega. Sama otsus kõneles tarvidusest viia Konstitutsioon kooskõlla meie maa majanduslik-sotsiaalse olukorraga.

Sms Stalini vahetul juhtimisel töötati välja NSVL-u uue Konstitutsiooni projekt. Projekt pandi ülerahvaliseks arutlemiseks.

NSV Liidu Nõukogude VIII erakorraline kongress 1936. a. võttis sms Stalini esitise järel uue Konstitutsiooni vastu. Stalinlik Konstitutsioon kinnitas sotsialismi võidud seadusandlikult.

„Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit, — ütleb Konstitutsioon, — on tööliste ja talupoegade sotsialistlik riik.“

NSV Liidu poliitiliseks aluseks on Tööraha saadikute nõukogud. Kogu võim meie maal kuulub linna ja küla töötajatele Tööraha saadikute nõukogude näol.

Nõukogude Liidu majandusliku aluse moodustavad majanduse sotsialistlik süsteem ja tootmisvahendite sotsialistlik omandus. Sotsialistlik omandus NSVL-us omab kas riikliku omanduse vormi (rahva ühisvara) või kooperatiiv-kolhoosliku omanduse vormi. Maa, tema põu, veed, metsad, tehased ja vabrikud, šahtid, kaevandused, raudteed, jõe- ja merelaevastik, pangad ja kaubandus, sovhoosid, masina-traktorijaamad, põhiline elamutefond linnades ja tööstuskeskustes kuulub riigile, s. o. osutuvad rahva ühisvaraks. Ühiskondlikud ettevõtted kolhoosides ja kooperatiivseis organisatsioonides ja nende poolt toodetud produktid osutuvad ühiskondlikuks, kooperatiivsete organisatsioonide ja kolhooside sotsialistlikuks omandiks.

Majanduse sotsialistliku süsteemi kõrval lubatakse üksik- talunike ja käsitöölise väikesi eramajapidamisi. Võõra töö ekspluateerimine on keelatud.

Seadus kaitseb kodanike töötulude ja hoiuste, elamu ja abistava koduse majapidamise isikliku omanduse õigust.

Nõukogude Liidu majandus areneb plaani kohaselt, mis määratakse kindlaks valitsuse poolt ühiskondliku rikkuse suurenemise, töötajate heaolu tõusu ja NSV Liidu sõltumatu- tuse ja kaitsevõime tugevdamise huvides.

Töö on Nõukogude Liidu iga töövõimelise kodaniku kohu- seks ja auasjaks: „Kes ei tööta, see ei söö“. Töötajale või- maldatakse materiaalseid hüvesid tema töö järgi.

2. NSV Liidu riiklik korraldus

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit on paljurahvu- seline riik. Liiduvabariigid ja nende kaudu ka autonoomsed vabariigid on ühendatud ühiseks liitriigiks. See ühendus on täiesti vabatahtlik. Igaüks 16 liiduvabariigist omab ühe- taolisi õigusi, ükski neist ei kasuta võrreldes teistega min- geid eesõigusi.

Kõik tähtsamad riigiasjad otsustatakse NSVL-u kõrgemate võimuorganite ja riigivalitsuse poolt.

Nii liiduorganid teostavad läbikäimist teiste riikidega, lahendavad sõja ja rahu küsimusi. Nende korralduses on riigi julgeoleku valve ning kaitse organiseerimine ja meie maa kõigi relvastatud jõudude juhtimine.

Majandusliku ehituse põhiküsimused otsustatakse samuti täielikult Nõukogude Liidu poolt. NSV Liidu kõrgemad või- mu- ja riigivalitsemise organid otsustavad väliskaubanduse küsimusi, määravad kindlaks rahvamajanduse arenemise plaanid ja juhivad nende täitmist, vaatavad läbi ja kinnitavad ühise riigieelarve, juhivad raha- ja krediidisüsteemi, töös- tust, põllumajandust, kaubandust, transporti, sidet, otsustavad ja annavad laene, määravad kindlaks maa, tema põue, met- sade ja vete kasutamise korra.

Iga liiduvabariik on suveräänne, s. o. ta organiseerib oma elu, määrab kindlaks oma võimu- ja valitsemiskorra täiesti

iseseisvalt, kogu Nõukogude Liidule ühiste seaduste alusel. Iga liiduvabariik omab oma Konstitutsiooni. NSVL-u Konstitutsiooni kohaselt igale liiduvabariigile on säilitatud õigus vabaks lahkumiseks NSVL-ust. Liiduvabariigi territooriumi ei võida muuta tema nõusolekuta.

NSVL-u kodanikele on kindlaks määratud ühine liidukodakondsus.

3. NSV Liidu kõrgemad riigivõimu-organid

NSV Liidu kõrgeimaks riigivõimu-organiks on NSVL Ülemnõukogu, kes teostabki kõiki õigusi, mis on antud Nõukogude Liidule. Ainult NSVL Ülemnõukogule kuulub õigus anda seadusi.

Ülemnõukogu koosneb kahest kojast: Liidu Nõukogust ja Rahvuste Nõukogust. Niisugune kõrgema riigivõimu-organite ehitus tagab nii NSVL-u töötajate üldiste huvide kui ka NSVL-u rahvaste eriliste huvide kaitse.

Rahvuste Nõukogu olemasolu NSVL Ülemnõukogus on nõukogude demokraatia heledaimaks väljenduseks, misjuures seadusandlus lähtub mitte ainult kogu liidu laiade töötajate masside üldistest huvidest, vaid ka iga rahvuse erilistest, spetsiifilistest huvidest. Rahvuste Nõukogu — see on maailma ainus seadusandlik koda, mis on organiseeritud rahvuspõhimõtte järgi ja tagab rahvuste võrdsuse ja nende rahvuslike vajaduste rahuldamise.

Ülemnõukogu valitakse neljaks aastaks. Liidu Nõukogu valitakse NSVL-u kodanike poolt valimisringkondade järgi. Iga 300 tuhande elaniku kohta valitakse üks Liidu Nõukogu saadik.

Rahvuste Nõukogu valitakse NSVL-u kodanike poolt liiduja autonoomsete vabariikide, autonoomsete oblastite ja rahvusringkondade järgi. Rahvuste Nõukogusse valitakse iga liiduvabariigi poolt 25 saadikut, iga autonoomse vabariigi poolt — 11 saadikut, iga autonoomse oblasti poolt — 5 saadikut ja iga rahvusringkonna poolt üks saadik.

NSVL Ülemnõukogu mõlemad koad on üheõiguslikud. Nende üheõiguslikkus väljendub esiteks selles, et nii Liidu

Nõukogu kui ka Rahvuste Nõukogu võivad iseseisvalt neid või teisi seaduseelnõusid esitada ja arutusele panna. Teiseks — seadus loetakse kinnitatuks sel juhul, kui ta on vastu võetud mõlema koja poolt. Kolmandaks — mõlemate kodade istungjärgud algavad ja lõpevad üheaegselt. Ja lõpuks — mõlemate kodade ühiseid koosolekuid juhatavad järgemööda Liidu Nõukogu ja Rahvuste Nõukogu esimehed.

Meie maa võimuorganite ehituse demokraatlikkuse näitajaks on kollegiaalse presidendi olemasolu Ülemnõukogu Presiidiumi näol. Ta valitakse mõlemate kodade ühisel koosolekul koosseisus — esimees, 16 asetäitjat — liiduvabariikide arvu järgi —, sekretär ja 24 liiget. Ülemnõukogu Presiidium annab kõigest oma tegevusest aru Ülemnõukogule. Ülemnõukogu Presiidiumi õigused on valjult määratletud Konstitutsiooni poolt. Temal ei ole õigust anda seadusi, kuid ta võib neid tõlgendada ja võtta vastu otsuseid selle kohta, kuidas Ülemnõukogu poolt vastu võetud seadusi peab täidetama. Ülemnõukogu Presiidium annab ukaase täies vastavuses seadustele ja nendele õigustele, mis temale on antud Konstitutsiooni poolt.

Ülemnõukogu Presiidium kutsub kokku Ülemnõukogu istungjärgud, saadab Ülemnõukogu laiali ja määrab uued valimised juhtumil, kui kodade vahel ei ole saavutatud otsust ühes või teises küsimuses. Ülemnõukogu Presiidium määrab samuti uued valimised Ülemnõukogu volituste lõppemisel või juhtumil, kui ta enneaegselt laiali saadetakse.

Ülemnõukogu istungjärkude vaheajal Ülemnõukogu Presiidium juhib ja valvab Rahvakomissaride Nõukogu tegevust. Ta muudab tema määrused ja korraldused, kui need ei vasta seadustele, vabastab ametist ja nimetab ametisse Rahvakomissare, nende järgneva kinnitusega Ülemnõukogu poolt.

Ülemnõukogu Presiidiumile kuulub õigus annetada ordeeneid ja medaleid ning omistada NSV Liidu aunimetusi. Ta teostab armuandmisõigust.

Ülemnõukogu Presiidiumile on antud Konstitutsiooni järgi õigus otsustada edasilükkamatuid riigikaitse asju. Nii ta nimetab ja vahetab NSV Liidu relvastatud jõudude kõrgema juhatuse, kuulutab sõja istungjärkude vaheperioodil, sõjalise

kallaletungi korral Nõukogude Liidule, või juhtumil, kui on tarvis täita rahvusvahelisi vastastikuse kaitse lepingulisi kohustusi agressiooni vastu, kuulutab välja üldise või osalise mobilisatsiooni.

4. Liiduvabariikide kõrgemad riigivõimu-organid

Liiduvabariigis on kõrgeimaks võimuorganiks liiduvabariigi Ülemnõukogu. Ta koosneb ühest kojast, sest rahvuste huvid tagatakse NSVL Ülemnõukogu Rahvuste Nõukogu poolt.

Liiduvabariigi Ülemnõukogu valitakse neljaks aastaks.

Liiduvabariigis, samuti nagu NSV Liiduski, annab seadusi Ülemnõukogu. Ta võtab vastu vabariigi Konstitutsiooni ja teeb temas muudatusi, kinnitab autonoomsete vabariikide Konstitutsiooni ja määratleb nende territooriumi ja piirid, kinnitab vabariigi rahvamajanduse plaani ja eelarve, kasutab amnestia- ja armuandmisõigust vabariigi kohtuorganite poolt süüdimõistetute suhtes ja moodustab liiduvabariigi valitsuse — Rahvakomissaride Nõukogu.

Liiduvabariigi Ülemnõukogu valib liiduvabariigi Ülemnõukogu Presiidiumi, kelle õigused määratleb liiduvabariigi Konstitutsioon.

5. NSV Liidu riigivalitsemise organid

NSVL Ülemnõukogu mõlemate kodade ühisel koosolekul moodustatakse NSVL Valitsus — Rahvakomissaride Nõukogu.

Rahvakomissaride Nõukogu on Nõukogude Liidu riigivõimu kõrgeimaks täidesaatvaks ja korraldavaks organiks.

Kui NSVL Ülemnõukogu annab seadusi ja Ülemnõukogu Presiidium vastuvõetud seaduste alusel annab ukaase, siis Rahvakomissaride Nõukogu juhhib kogu seaduste teostamistööd. Sel eesmärgil on temale antud õigus anda kehtivate seaduste alusel määrusi ja korraldusi ning kontrollida seaduste täitmist.

Rahvakomissaride Nõukogu on vastutav NSVL Ülemnõukogu ees ja annab temale aru. Sellega on veelkord alla kriipsutatud rahva kõikvõimsus, tema kõrgeima võimuorgani — NSVL Ülemnõukogu näol.

Istungjärkude vaheperioodil Rahvakomissaride Nõukogu annab oma tegevusest aru Ülemnõukogu Presiidiumile.

Rahvakomissaride Nõukogu tegevussuund on kindlaks määratud Konstitutsiooni 68. paragrahvida.

„NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu:

a) ühendab ja suunab NSV Liidu üleliiduliste ja liiduvabariiklike Rahvakomissariaatide ja teiste temale alluvate majanduslike ja kultuuriliste asutuste tööd;

b) võtab tarvitusele abinõud rahvamajandusliku plaani ja riigieelarve teostamiseks ning krediidi- ja rahasüsteemi tugevdamiseks;

c) võtab tarvitusele abinõud ühiskondliku korra kindlustamiseks, riigi huvide ja kodanike õiguste kaitseks;

d) teostab üldist juhtimist välisriikidega suhtlemise alal;

e) määrab kindlaks tegevasse sõjaväeteenistusse kutsumisele kuuluvate kodanike iga-aastased kontingendid ja juhib riigi relvastatud jõudude üldist ülesehitamist;

f) moodustab vajaduse korral NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu juurde Erikomiteesid ja Peavalitsusi majandusliku, kultuurilise ja riigikaitse ülesehituse aladel.“

Riigivalitsemise üksikute harude juhtimiseks luuakse rahvakomissariaadid.

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu riigivalitsemise organite tüübi kohaselt on ehitatud liiduvabariikide riigivalitsemise organid.

6. Riigivõimu kohalikud organid

Kraides, oblastites, ringkondades, rajoonides, linnades, maa-asulates (stanitsades, külades, kišlakkides, aulides) on riigivõimu-organiteks Tööraha saadikute nõukogud. Tööraha saadikute nõukogud valitakse tähtajaga kaheks aastaks.

Tööraha saadikute nõukogud — kraides, oblastites, autonoomsetes oblastites, ringkondades, rajoonides, linnades, maa-asulates — teostavad sotsialistliku riigi seadusi. Nende korralduses on kohaliku majandusliku ja kultuurse ehitustöö juhtimine ja kohaliku eelarve kindlaksmääramine. Tööraha saadikute nõukogud tagavad riikliku korra valve, aitavad

kaasa maa kaitsevõime tugevdamisele ja kindlustavad seaduste täitmise ja kodanike õiguste kaitse.

Tööraha saadikute nõukogud teevad otsused ja annavad korraldusi õiguste piirides, mis neile on antud liiduvabariigi ja NSVL-u seadustega. Tööraha saadikute nõukogud valivad oma täidesaatvad ja korraldavad organid Täidesaatvate Komiteede näol. Tööraha saadikute nõukogude täidesaatvad organid annavad otseselt aru neid valinud nõukogule ja kõrgemal-seisva Tööraha saadikute nõukogu täidesaatvale organile.

7. Kohus ja prokuratuur

Õigusemõistmine meie maal seisab sotsialistliku riigi huvide eest valvel, töötajate võitude ja huvide eest valvel.

Õigusemõistmist teostavad valitud kohtud. Rahvakohtud valitakse kõigi kodanike poolt, kes on saanud täisealisteks. Kohtunikud on sõltumatud ja alluvad ainult seadustele.

Kõrgeimaks kohtuorganiks on NSVL Ülemkohus, mis valitakse NSVL Ülemnõukogu poolt tähtajaga viieks aastaks. Kõrgem valve seaduse täpse täitmise järele pannakse NSVL prokurörile, kes nimetatakse NSVL Ülemnõukogu poolt seitsmeks aastaks. Prokuratuuri organid on sõltumatud kohalikest organeist. Nad alluvad ainult NSV Liidu prokurörile.

Punaarmees on spetsiaalsed kohtud — Sõjaväe tribunaliid. Need vaatavad läbi kõigi sõjaväelaste süüasju, kes on sooritanud sõjaväelisi ja kriminaalseid kuritegusid, samuti ka kõigi teiste kodanike süüasju, kes on sooritanud kõige enam hädaohtlikke riiklikke kuritegusid.

Sõjaväe tribunaliid karistavad halastamatult rahvavaenlasi ja Kodumaa äraandjaid ning nuhtlevad karmilt nõukogude sõjaväelise distsipliini kuritahtlikke rikkujaid, kes õnnestavad Punaarmee võitlusvõimet.

Sõjaväe prokuratuuriorganitele on pandud sõjaväelaste poolt sooritatud kuritegude juurdlemise juhtimine, otsustav võitlus nõukogude sõjaväelise distsipliini rikkujatega, valve sotsialistliku seaduslikkuse järele Punaarmees ja valve Sõjaväe tribunaliide kohtuliku tegevuse järele.

8. NSV Liidu kodanike õigused ja kohustused

Kõik Nõukogude Liidu kodanikud omavad õiguse tööle. Igaüks võib saada tööd tasumisega tema töö koguse ja väärtuse järgi. Selle õiguse teostamise tagab majanduse sotsialistlik süsteem.

Kõik Nõukogude Liidu kodanikud omavad õiguse puhkusele, õiguse materiaalsele kindlustusele vanaduses, samuti ka haiguse ja töövõime kaotuse korral, õiguse haridusele.

Kõik Nõukogude Liidu kodanikud, ükskõik missugusesse rahvusse nad ka kuuluvad, on täielikult võrdsed oma õigustes.

„NSV Liidu kodanike üheõiguslus, sõltumata nende rahvusest ja rassist, kõigil majandusliku, riikliku, kultuuri- ja ühiskondlik-poliitilise elu aladel on vankumatuks seaduseks.

Seadus karistab ükskõik millist otsest või kaudset õiguste kitsendamist või, vastupidi, otseste või kaudsete eesõiguste kehtimapanekut sõltuvalt kodanike rassilisest või rahvuslikust kuuluvusest, samuti kui igasuguse rassilise või rahvusliku eranditegemise, vihkamise või põlguse jutlustamist.“

Eesmärgiga kindlustada ja arendada sotsialistlikku korda NSVL Konstitutsioon võimaldab kõigile kodanikele sõnavabaduse, trükivabaduse, koosolekute-vabaduse, tänavrongkäikude vabaduse, õiguse koonduda ühiskondlikesse organisatsioonidesse (ametiühingud, kooperatiivid, noorsoo-organisatsioonid, spordi- ja riigikaitse organisatsioonid, kultuurilised, tehnika- ja teaduse-seltsid).

Konstitutsioon määratleb Üleliidulise Kommunistliku (bolševikkude) Partei kui sotsialistliku riigi juhtiva jõu erilise osa ja tähenduse: „...Kõige aktiivsemad ja teadlikumad kodanikud töölisklassi ja töörahva teiste kihtide ridadest ühinevad aga Üleliidulisse Kommunistlikku (bolševikkude) Parteisse, kes on töörahva eelvägi tema võitluses sotsialistliku korra kindlustamise ja arendamise eest ja töörahva kõigi, nii ühiskondlike kui riiklike organisatsioonide juhtiv tuum.“

Konstitutsioon kindlustas töötajate suurima võidu — nende vabanemise kiriku võimust ja rõhumisest. Kirik on meie maal lahutatud riigist, samuti nagu koolgi kirikust.

Kõrvuti NSV Liidu kodanike õiguste kindlustamisega Stalinlik Konstitutsioon paneb Nõukogude riigi kõigile kodanikele kohustused: täita seadusi, pidada töödistsipliini, ausalt suhtuda ühiskondlikku kohusesse, austada sotsialistliku ühisele reegleid, hoida ja kindlustada ühiskondlikku sotsialistlikku omandit, kaitsta sotsialistlikku isamaad.

„Isamaa kaitsmine on NSV Liidu iga kodaniku püha kohus. Kodumaa reetmist: vandemurdmist, üleminekut vaenlase poole, riigi sõjalise võimsuse kahjustamist, salakuulamist — karistatakse seaduse kogu valjusega kui kõige raskemat roima.“

9. Valimissüsteem

Saadikute valimised kõigisse Tööraha saadikute nõukogudesse teostatakse valijate poolt üldise, ühetaolise ja otsese valimisõiguse põhjal salajase hääletamisega.

Nõukogude valimisõigus on töötajaile kindlasti kuuluv õigus, hoolimata nende rassilisest ja rahvuslikust kuuluvusest. NSV Liidus — „mitte varanduslik seisukord, mitte rahvuslik päritolu, mitte sugu, mitte teenistuslik seisukord, vaid iga kodaniku isiklikud võimed ja isiklik töö piiritlevad tema seisundi ühiskonnas“ (Stalin).

Valimised kõigisse nõukogudesse on üldised. See tähendab, et kõik kodanikud, kes on saanud 18-aastaseks, omavad õigust valida ja valitud saada. Sõltumatult soost, rassilisest ja rahvuslikust kuuluvusest, usutunnistusest, haridusest, sotsiaalsest päritolust, varanduslikust seisukorrast ja möödunud tegevusest meie maa iga kodanik võib valida ja olla valitud Tööraha saadikute nõukogudesse.

Kodanikud, kes on Punaarmee ridades, omavad võrdselt kõigi teiste Nõukogude Liidu kodanikega õiguse valida ja valitud olla Tööraha saadikute nõukogudesse. Õigust valida ja valitud olla ei oma ainult vaimuhaiged ja isikud, kes on kohtu poolt süüdi mõistetud ühes valimisõiguse kaotamisega.

Saadikute valimised on ühetaolised. See tähendab, et igal kodanikul on üks hääl ja et kõik kodanikud võtavad valimistest osa ühetaolistel alustel.

Saadikute valimised on otsesed. See tähendab, et iga kodanik võtab otseselt saadikute valimisest osa oma elukoha järgi (valimisringkonnas), alates maa-asula Tööraha saadikute nõukogust kuni NSV Liidu Ülemnõukoguni. Hääletamine valimistel on salajane.

Kandidaatide esitamine toimub valimisringkondade järgi. Kandidaatide esitamise õigus kindlustatakse ühiskondlikele organisatsioonidele ja töötajate ühinguile. See tähendab, et kandidaate võivad esitada kommunistlikud parteiorganisatsioonid, ametiühingud, kooperatiivid, noorsoo-organisatsioonid ja kultuurseltsid. Määrus valimiste kohta NSV Liidu Ülemnõukogusse ütleb, et kandidaatide esitamise õigust teostavad nii ühiskondlike organisatsioonide ja töötajate ühingute kesksorganid kui ka vabariiklikud kraide, oblastite ja rajoonide organid, samuti ka ettevõtete tööliste ja töötajate üldkoosolekud, punaarmeelehed sõjaväeosade järgi ja ka talupoegade üldised koosolekud kolhooside järgi, sovhooside tööliste ja teenijate koosolekud — sovhooside järgi.

Iga saadik on kohustatud aru andma oma valijate ees oma tööst ja Tööraha saadikute nõukogude tööst ja teda võidakse igal ajal valijate enamuse otsuse põhjal ära kutsuda.

12. detsembril 1937. a. kogu nõukogude rahvas valis esimest korda uue Stalinliku Konstitutsiooni järgi nõukogude võimu kõrgeima organi — NSV Liidu Ülemnõukogu. Valimised kujunesid Nõukogude Liidu üldrahvalikuks pühaks. Esimeseks meie saadikuks valiti rahvaste juht Jossif Vissarionovič Stalin.

Nõukogude Liidus rahvaparlamendi saadik on kutsutud teostama suurt tööd. Seepärast võib rahvasaadikuks olla ainult see, kes ennastalgavalt teenib sotsialismi asja, meie rahva asja. Nõukogude parlamendi saadik — see on rahva teener. Saadiku tegevuse programm, tema kohused on ära näidatud sms Stalini poolt:

„Valijad, rahvas peab nõudma oma saadikuilt, et nad püsiksid oma ülesannete kõrgusel, et nad oma töös ei las-

kuks poliitiliste olelejate tasemele; et nad jääksid oma vahipostil Lenini tüüpi poliitilisiks tegelasiks, et nad oleksid niisama selged ja kindlakujulised tegelased nagu Lenin; et nad oleksid niisama kartmatud võitluses ja halastamatud rahva vaenlaste vastu nagu oli Lenin; et nad oleksid vabad igasugusest paanikast, igasugusest paanika varjustki, kui asi muutub keeruliseks ja silmapiirile kerkib mingi hädaoht; et nad oleksid ka vabad igasugusest paanikavarjust, nagu oli vaba Lenin; et nad oleksid niisama targad ja kaalujad keeruliste küsimuste lahendamisel, kus on vajalik igakülgne orientatsioon ja igakülgne plusside ja miinuste arvestamine, nagu oli seda Lenin; et nad oleksid niisama õiglased ja ausad nagu oli Lenin; et nad armastaksid oma rahvast samuti nagu armastas teda Lenin.“

LÜHIKOKKUVÕTTED

Marksism-leninism, avastades ühiskonna arenemise seadused, tõestab teaduslikult riigi mööduvat ajaloolist iseloomu, andis tema tekkimisele ja arengule teadusliku seletuse.

Riik tekkis ühiskonna lõhestumise tagajärjel vaenulisteks klassideks, tekkis selleks, et hoida ekspluateeritavat enamust ohjes ekspluateeriva vähemuse huvides.

Oma tekkimise algusest peale ekspluataatorlik riik, vaatamata tema vormide mitmekesisusele, oli ja on valitseva klassi käes vahendiks tema diktatuuriks ühiskonna ekspluateeritava enamuse üle. Kogu riiklik aparaat, kogu tema mehhanism — armee, politsei, kohus, parlament, ametnikkond — teenivad ühte eesmärki: kaitsta ekspluateeriva vähemuse huvisid, hoida ekspluateeritav enamus alluvuses.

Kapitalismi ja sotsialismi vahel asetseb ühiskonna revolutsiooniliste ümberkujundamiste üleminev periood. Selle perioodi riik ei või olla millekski muuks kui proletariaadi diktatuuriks.

Töölisklass, võites poliitilise võimu ja pannes maksma oma diktatuuri, ei või oma huvides kasutada kodanlikku riigimasinat. Ta peab selle lammutama, purustama ja looma uue riigi — proletariaadi diktatuuri, minevikus ekspluateeri-

tavale enamusele vahendi, millega maha suruda ekspluateerivad vähemust ja luua uut ühiskonda, ühiskonda ilma klasideta ja ilma riigita. Õpetus proletariaadi diktatuurist on peamine marksismis-leninismis.

Käies selle õpetuse järele kukutasid meie maa töölised ja talupojad bolševikkude partei juhtimisel ekspluataatorite valitsemise, purustasid kodanliku riigimasina ja löid esmakordselt maailmas uut tüüpi riigi — proletariaadi diktatuuri.

Nõukogude sotsialistlik riik on loodud selleks, et maha suruda purustatud ekspluataatorlike klasside ja nende jäänete vastupanu, raudse käega hoida töölisklassi ja talupoegkonna sotsialistlikke võite kõigi väliste ja sisemiste vaenlaste ees, tõmmata töötavad massid sotsialistlikku ehitustöösse ja teostada kommunismi ülesehitamine.

Nõukogude riik on tööliste ja talupoegade peamine relv töötajate sotsialistlike saavutuste ja kommunismi võidu kaitseks. Töötajaile on tugevat nõukogude riiki vaja seni, kuni kestab kapitalistlik ümbritsus.

Stalinlik teooria sotsialistlikust riigist kapitalistlikus ümbritsuses õpetab meid, et Nõukogude riik, Punaarmee, Mere-Sõjalaevastik, nõukogude luure ja nõukogude karistusorganid kestab ka kommunismi juures kuni kapitalistliku ümbritsuse hävitamiseni.

Punaarmee, Mere-Sõjalaevastik ja nõukogude luure on sotsialistliku riigi võimsuse, nõukogude rahva eduka kommunismi poole liikumise kindlaks tagatiseks. Väsimatult kindlustada sotsialismimaa sõjalist ja majanduslikku võimsust — see on sotsialistliku riigi iga kodaniku esimene kohustus.

SISUKORD

Seitsmes peatükk

NSVL — TÖÖLISTE JA TALUPOEGADE SOTSIALISTLIK RIIK

I. MARKSISTLIKU-LENINISTLIKU RIIGIÕPETUSE PÕHI- JOONED	3
1. Mis on riik?	3
2. Kodanlik riik — kodanluse diktatuur	5
3. Proletariaadi suhtumine kodanlikku riiki	8
4. Lenin ja Stalin proletariaadi diktatuurist	10
II. STALINLIK ÕPETUS SOTSIALISTLIKUST RIIGIST KAPITALISTLIKUS ÜMBRITSUSES	13
1. Esimene faas sotsialistliku riigi arengus	13
2. Teine faas sotsialistliku riigi arengus	15
3. Kas säilib riik kommunismi juures?	18
III. STALINLIK KONSTITUTSIOON	19
1. NSV Liidu ühiskondlik korraldus	19
2. NSV Liidu riiklik korraldus	21
3. NSV Liidu kõrgemad riigivõimu-organid	22
4. Liiduvabariikide kõrgemad riigivõimu-organid	24
5. NSV Liidu riigivalitsemise organid	24
6. Riigivõimu kohalikud organid	25
7. Kohus ja prokuratuur	26
8. NSV Liidu kodanike õigused ja kohustused	27
9. Valimissüsteem	28
<i>Lühikokkuvõtted</i>	<i>30</i>

